

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 41

11. listopada 2018.

cijena 200 Ft

8. – 9. stranica

Ministrica Nina Obuljen Koržinek

4. – 5. stranica

Križevčani na Plitvicama

12. stranica

III. Đačka konferencija o Zrinscima

13. stranica

Komentar

Kad se slavi, onda se i tuguje

I dokle se s jedne strane slavi, s druge strane smo potareni, bolom pogodjeni, suzom "nacijrani". S gizdošću svečujemo ove dane najnovije radosti u žitku gradišćanskohrvatskoga naroda, što vjerno predstavlja u ovoj tajednom svojem komentaru i glavna urednica. Novi udžbenik, novo društvo za povezivanje naših ljudi iz trih zemalj i jedan koncert fantazije, pretkip za to, kako skupa moru nepačeno djelati svi oni ki su skloni iz svojega slobodnoga vrimenta izrizati debeli kusić, ki si rado ofruju sve svoje još i svoje biće za jedan skupni cilj, za skupnu svrhu. U svi naši seli djelaju takovi aktivisti, ki sebe nudjaju, daju, alduju društvu, ki se nesebično skrbu, zalažu se za druge, ki ne maru za to koliko odličjev će dobiti na kraju ljeta, i kim je najmanje važan dar, ali materijalno sredstvo za vlašće djelo. Prazan im je žep, negda-negda im zabimo reći „zahvalimo“, a neki med nami si dozvoljavaju da mrazne riči posiplju, obišu na človika ki se pravoda braniti ne želji, ne more, ali se ne ufa. Na prošlotajednom sprohodu naglo zgubljenoga aduta židanskoga kazališća Joške Ravadića, Kape, pri prodiki Štefana Dumovića skupa smo se mogli prikdati razmišljanju, da li zaistinu učinimo sve za takovoga človika ki je u nevolji, ki je u stiski, koga trapu brige, nemoć u ovom nemilosrdnom svitu?! Da li smo u štan čuti neizgovorene glase jaukanja, straha i boli?! Kapa je skromno živio, mogli bi i to reći još i preskromno. Kako svi mi, i on je imao svoje falinge, nedostatke, ali sve bi bio dao za dicu u taboru Peruške Marije, za goste i domaće u Staračkom domu, za avanturističke probe, nastupe, turneje igrokazačkoga društva, za pozornicu, na koj je dobio krila. To je bilo jedino mjesto, kade se je znao preobraziti, kade je prestao biti Židanac, kade se je mogao osloboditi. Postao je umjetnik, od pete do glave. Je li smo ga dovoljno cijenili, poštovali, ali prepoznali? Kolikokrat je stvorio drugim uslugu, nas pozvao na gošćinu radosti, na suzni tanac od smiha i na pozabljenje naših, od teških brigov nasukanih, svaki-dajšnjic. Je li bio svistan svoje glumačke sposobnosti, jesmo li mi svisni koga smo iz vidika nezahvalno otpustili? Mogao bi još igrati, ali je Svemogućić drugačije odredio. Tako mi Gradišćanci, jur po većstoljetni običaji za minulom tajednom se ovako znamo orijentirati: kad se slavi, onda se i tuguje...

Tiho

Glasnikov tjedan

Nedavno je predstavljena knjiga „Povijest Gradišćanskih Hrvatov“. Mediji navode da se radi o prvoj školskoj knjizi koja se bavi poviješću gradišćanskih Hrvata od prapovijesti do danas, i koja bi po nakanama trebala naći svoje zasluženo mjesto i primjenu i kod đaka u školama u Austriji, Slovačkoj i Mađarskoj koje pohađaju gradišćanski Hrvati. I ovo izdanje pokazuje živost ove grane hrvatskoga naroda, razdvojene trianonskim granicama. Autori izdanja jesu Nikola Benčić, Štefan Zvonarić i Miroslav Šašić, a izdavač je Hrvatsko kulturno društvo u Austriji. To je jedna civilna udruga, čiji predsjednik kaže da je knjiga u prvom redu namijenjena učenicima u dobi od deset do četrnaest godina, ali se njome mogu koristiti za učenje svi naraštaji.

Kako donosi ORF, knjiga je bogato ilustrirana i u nekim slučajevima određene se riječi i izrazi tumače na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku jer, kako uime nakladnika kaže Stanko Horvat, a donosi ORF, „Zapravo, imamo mi, Gradišćanski Hrvati, skupnu povijest. S tim da smo sada pod krovom Europske unije, nas od povijesnoga zbivanja spaja ono vrime ča smo bili razdiljeni kroz Željezni zastor.“

Kako donose agencijske vijesti, na predstavljanju knjige jedan od autora Nikola Benčić kazao je da je za jednu narodnu skupinu izuzetno važno poznavati svoju povijest jer tek njezinim poznavanjem mogu se graditi temelji budućnosti i kako "poznavanje povijesti nije važno samo iz gledišća znanja, nego i iz emocionalnoga gledišća, ko zapravo stvara uvjete za opstanak narodne grupe".

Na tragu je povezivanja i okupljanja gradišćanskih Hrvata u tri zemlje i projekt Hrvatskoga kulturnog i dokumentarnog centra koji je početkom kolovoza pokrenut na privatnom kanalu W24. Radi se o hrvatskome televizijskom magazinu „Mi Hrvati“, dvotjednoj polusatnoj emisiji (koja se ponavlja i dostupna je na Internetu, ostvaruje je desetak ljudi) na gradišćanskohrvatskom jeziku čiji je cilj jače povezati gradišćanske Hrvate. Financiranje 72 epizode spomenute televizijske emisije na gradišćanskohrvatskom jeziku osigurano je preko EU-Interreg projekt u iduće tri godine, a na raspolaganju im stoji milijun eura. Živahan projekt za svaku pohvalu.

Prošloga je vikenda održan koncert zbora gradišćanskih Hrvata iz tri zemlje, zbora Pax et Bonum, i utemeljenje Gradišćanskoga društva S. A. M. Živost vjerskom životu gradišćanskih Hrvata ne samo u Austriji nego i u Mađarskoj i Slovačkoj daju i zamisli i potpora biskupa dijeceze Željezno, od 2010. godine, Eugena Živkovića koji je potaknuo utemeljenje Društva. Naime, biskup Živković najavio je osnivanje kul-

turno-povijesne udruge „Hrvat S. A. M.“ (S. A. M.: Slovačka, Austrija i Mađarska) koja bi pod zajedničkim europskim krovom okupila sve gradišćanske Hrvate, za svoga boravaka u Zagrebu u svibnju ove godine. Bilo je to u sklopu Prvog skupnoga hodočašća gradišćanskih Hrvata u Zagreb iz triju srednjoeuropskih država, i to Austrije, Mađarske te Slovačke, u kojem je sudjelovalo petsto hodočasnika iz četiriju tamošnjih biskupija, i to Bratislavske, Željezanske, Jurske i Samboteltske. Tom se prilikom biskup Živković sreo s predsjednicom i premijerom Republike Hrvatske koji su obećali pomoći udruzi na svekolikom jačanju veza dijaspore s matičnim narodom u Hrvatskoj poradi očuvanja i razvitka nacionalne i kulturne samobitnosti.

Branka Pavić Blažetin

Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske

U Središnjemu državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske 25. rujna predstavljen je pokusni projekt Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske. Registar izvoran je projekt Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske kojim se promiče umrežavanje Hrvata diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom. Registar kao posebna mrežna stranica dizajnirana u obliku digitalne baze podataka otvara mogućnost uspostave gospodarske, znanstvene, kulturne, sportske i svake druge vrste suradnje. Predstavljajući pokusni projekt, državni je tajnik Zvonko Milas naglasio da upravo registracijom i izradbom zapisa u Registru svi postajemo dije-

lom cijele Hrvatske te promičemo umrežavanje hrvatskog naroda diljem svijeta. „Želimo prije svega okupiti globalnu hrvatsku obitelj i mislimo da je ovaj projekt usmjeren upravo prema tom cilju da stoljetno iseljavanje Hrvata koje je nekad predstavljalo slabost pretvorimo u prednost i našu snagu“, istaknuo je državni tajnik Milas i pozvao sve Hrvate da bez obzira gdje žive pristupe ovom Registru te da iskoriste sve njegove funkcionalnosti i prednosti. U sklopu predstavljanja Registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske, o mrežnoj stranici, najvažnijem sadržaju i funkcionalnosti projekta govorio je Dario Magdić, načelnik Sektora za provedbu i nadzor programa i projekta Hrvata izvan Republike Hrvatske. Pokusna faza projekta provodit će se od rujna do prosinca 2018. godine, namijenjena je Hrvatima iz Savezne Republike Njemačke, SAD-a i Argentine, a pristup Registru otvoren je i za sve ostale buduće korisnike, neovisno o državi u kojoj žive. Osim navedenih mogućnosti, radi jednostavnosti uporabe i premošćivanja jezičnih prepreka pripadnika hrvatskog naroda diljem svijeta i njihovih potomaka, sučelje Registra i svi njegovi sastavni dijelovi višejezični su te su, osim hrvatskoga, dostupni i na tri svjetska jezika (engleski, njemački i španjolski) na mrežnoj stranici www.registarhrvata-izvanhrvatske.hr.

Marija Pušić

Biti Hrvat može biti prilika

za obrazovanje

za poslovnu suradnju

života

REGISTAR HRVATSKIH SUBJEKATA
IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Drage Hrvatice i Hrvati,

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske pokrenuo je projekt uspostave Registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske kojim se promiče umrežavanje Hrvata diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom. Pozivamo Vas da sudjelujući u ovom projektu postanete dijelom globalne Hrvatske.

Svjetski je biti Hrvat!

Zvonko Milas
DRŽAVNI TAJNIK

O Registru

Registar je digitalna baza podataka i komunikacijska mreža, dostupna na mrežnoj stranici:

www.registarhrvataizvanhrvatske.hr

Postupak registracije

Registracija je moguća jednim klikom, pomoću postojećeg Facebook, Google ili LinkedIn profila ili upisivanjem e-mail adrese i odabirom korisničkog imena.

Upis u Registar

Nakon registracije i prijave u sustav, korisnici izrađuju zapise za fizičku i/ili pravnu osobu, što im omogućuje korištenje svih mogućnosti i prednosti Registra.

Zaštita osobnih podataka

Osobni podaci korisnika Registra zaštićeni su u skladu s odredbama Opće uredbе o zaštiti podataka (GDPR).

Širenje informacija o Registru

Širenjem informacija o Registru doprinosite stvaranju hrvatske globalne digitalne mreže!

Kontakt

registar@hrvatizvanhr.hr

Prednosti korištenja Registra

Korisnici Registra imaju mogućnost uspostave međusobne suradnje u sljedećim područjima:

- gospodarstvo
- kultura
- obrazovanje
- znanost
- sport
- ostala područja

Omogućena je i izravna komunikacija između svih korisnika te primanje obavijesti o mogućnostima ostvarenja profesionalnih i osobnih interesa korisnika.

Prijavi se na

www.registarhrvataizvanhrvatske.hr, upiši se u Registar te uspostavi suradnju s Hrvatima iz cijeloga svijeta ili primaj obavijesti o prilikama za realizaciju vlastitih interesa.

Središnji državni ured za
Hrvate izvan Republike Hrvatske

www.registarhrvataizvanhrvatske.hr

REGISTAR HRVATSKIH SUBJEKATA
IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskoga prostora

U osječkoj Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici na tragu okrugloga stola Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskoga prostora, održanog 2014. godine, temeljem suradnje na crti Osijek – Pečuh – Subotica, 20. rujna 2018. održan je i 3. okrugli stol: Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskoga prostora, ovoga puta s podnaslovom „mjesto susreta i suradnje“. Godine 2014. usustavljena je suradnja ugovorom o suradnji između osječke Gradske i sveučilišne knjižnice i subotičke Gradske knjižnice, a te je 2016. godine održan 2. okrugli stol kojemu se priključio i Pečuh, točnije Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj svojim predavačima. Ovogodišnji su okrugli stol ponovno organizirali Društvo knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, osječka Gradska i sveučilišna knjižnica i Hrvatsko knjižničarsko Društvo, Komisija za zavičajne zbirke, a poradi otkrivanja i predstavljanja zavičajnih fondova u različitim vrstama knjižnica i baštinskih ustanova te iznalaženjem poveznica, osoba i događaja, koji bi bili okosnice međusobne suradnje i povezivanja kroza zajedničke projekte. Skup je i ovoga puta imao međunarodni značaj. U 11 izlaganja svoja iskustva u radu sa zavičajnom građom i bavljena zavičajnim temama, osim domaćih, slavonskih snaga iz Osijeka, Đakova, Slavonskoga Broda. tako je Silvestar Balić iz Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, iz Pečuha izlagao na temu: O stvaranju popisa hrvatske tiskane baštine u Mađarskoj. Skupu su sudjelovali i Katarina Čeliković iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Dragana Petrić iz Narodne biblioteke „Veljko Petrović“ iz Bačke Palanke, Marina Krpan Smiljanec iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba, Marija Bartolić iz Gradske knjižnice Ante Kovačića iz Zapsrešića, te Esmā Bajraktarević Rožman, voditeljica zavičajnog odjela Biblioteke Sarajeva. Zaključci su skupa da treba održati neprekidnost u održavanju okrugloga stola, jedna od budućih tema trebala bi biti rješavanje pitanja autorskih prava te obnavljanje projekta suradnje “S obje strane granice”. Po završetku službenog dijela skupa sudionici su obišli izložbu Valpovački vlastelini Prandau-Norman u osječkome Muzeju Slavonije, donosi portal www.osijek031.com.

Intervju

„Krajem 2018. godine istječe dvogodišnji program kulturne suradnje Republike Hrvatske i Mađarske, i željeli bismo ambicioznije u sljedećem razdoblju definirati neke projekte“, kaže ministrica kulture Republike Hrvatske Nina Obuljen Koržinek.

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Na poziv mađarskog ministra ljudskih resursa Miklósa Káslera, ministrica kulture Republike Hrvatske Nina Obuljen Koržinek boravila je sa suradnicima u službenom posjetu Budimpešti 24. rujna.

Da, došla sam na poziv mađarskog kolege, mi smo mu naravno čestitali kad je izabran za ministra, a danas smo imali prvi službeni susret kako bismo se upoznali i kako bismo se dogovarali oko daljnjih planova suradnje. Krajem ove godine istječe potpisani program suradnje i željeli bismo možda i malo ambicioznije u sljedećem razdoblju definirati neke projekte. Ono što nam je svakako važno to je činjenica kako će 2020. Republika Hrvatska predsjedati Europskom unijom, u prvih šest mjeseci, i voljeli bismo da u Mađarskoj i prisutnost hrvatske kulture, a onda i afirmacija doprinosi hrvatske manjine mađarskoj kulturi bude u tom vremenu vidljiva. Osim toga 2020. grad Rijeka bit će europska prijestolnica kulture, tako da i tu imamo dosta planova na polju suradnje između Republike Hrvatske i Mađarske. A naravno, dotaknuli smo cijeli niz tema vezanih uz kulturnu baštinu, izdavaštvo prijevoda na hrvatski, na mađarski, lektorate, položaj slavistike i niza drugih tema koje nas povezuju.

▮ *Ovaj je sastanak zasigurno prvi u nizu radnih sastanaka koji će prethoditi potpisivanju novoga programa kulturne suradnje. Jeste li možda ocijenili sadašnje stanje glede programa koji je na snazi.*

– Program zapravo daje jedan okvir, a uvijek ovisi i o interesu kulturnih djelatnika s obje strane, o dinamici kako će se on stvarno realizirati. Ono što je dobro jest da u suradnji Hrvatske i Mađarske redovito imamo neka velika događanja, evo, sad su se počele razmjenjivati predstave i nacionalna kazališta, mislim da je to jako važno. Glazbenici se dobro poznaju, dobro surađuju. Spomenula sam književne prijevode. U Hrvatskoj se puno čitaju suvremeni mađarski autori, i to je dobro, to uvijek nekako približava naše kulture, stvaraju se dodatni interes. Prije dvije godine imali smo veliku obljetnicu Sigetske bitke, tu smo pokazali kako možemo zajednički obilježiti velike povijesne događaje. Mislim da možemo biti zadovoljni. Naravno, uvijek se može više, uvijek se može težiti da se radi više. Danas smo posebno u kontaktu s ministrom razgovarali i o Hrvatskom kazalištu u Pečuhu, to je jedna od tih točaka vitalnosti hrvatske kulture i mi smo istaknuli koliko nam je važno da se nastavi sa sustavnom potporom kazalištu i potvrdili smo interes i Hrvatske da se aktivnije uključuje u potporu kazalištu.

▮ *Kada ste rekli da ste potvrdili namjeru Hrvatske da se uključi u potporu Hrvatskom kazalištu, onda mislite da samo Hrvatskom kazalištu ili još nekim drugim segmentima kulture i znanosti i drugih vidova života Hrvata u Mađarskoj?*

– Pa, kao što sigurno znate, mi kroz Ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske financiramo programe, naravno u skladu s našim mogućnostima temeljem godišnjih natječaja, a jednako

S Hrvatskim glasnikom u ruci

tako se redovito u okviru Međunarodnoga mješovitog odbora za manjine na godišnjoj razini sastajemo i definiramo prioritete za sljedeće razdoblje. Istovremeno Ministarstvo kulture, iako nije nadležno za Hrvate izvan Hrvatske, posebno senzibilizirano je za programe koji se, bilo gostovanje hrvatskih programa u krajevima u kojem žive Hrvati, ali isto tako se trudimo pomoći i njihove aktivnosti. Posebno potičemo različite oblike međunarodnih suradnji i koprodukcija jer onda kroz financiranje hrvatskih partnera mi možemo pomoći i mađarskim partnerima odnosno institucijama ili udrugama Hrvata u Mađarskoj.

▮ *Rekli ste da je ovaj program kulturne suradnje, sporazum, okvir i naravno kako njegova operalizacija ovisi o tome koliko će ministarstva koja se bave kulturom imati sredstava da bi se taj okvir napunio sadržajem odnosno u kolikoj će mjeri moći animirati različite kulturne institucije koje se financiraju iz državnoga proračuna da se i one uključe u okvire suradnje. Kako potičete tu suradnju?*

– Pa, ono što je tipično, u kulturi uvijek je puno više ideja i potreba nego što je sredstava, i to je nažalost tako, a s druge strane dobro je što ima puno ideja i puno inicijativa. Ono što je specifikum jest da je Mađarska granična, dakle mi graničimo, imamo dugu granicu s Mađarskom, jako puno kontakata, jako puno posjeta, jako mnogo susreta, i to drži tu našu suradnju u jednome stalnom intenzitetu. Ne možemo se opustiti, zaboraviti, tamo je neka Mađarska, Mađarska je tu, Hrvati u Mađarskoj su tu preko granice. Ono što uvijek treba istaknuti da je velika uloga prekogranične suradnje sa županijama koje graniče s Mađarskom. I to isto tako potičemo kroz nacionalna sredstva. Znači, i osječko-baranjska i virovitičko-podravska i varaždinska i međimurska i požeška županija, sve su to prostori koji gravitiraju Mađarskoj, imaju dobru suradnju. Ono što vidimo da su i mimo ove državne suradnje, kroz različite programe prekogranične suradnje koji se financiraju iz europskih sredstava, iz tih fondova se financiraju i brojni kulturni programi. I to je dobro. Dosta je intenzivna suradnja na razini amatera, i tu opet u Hrvatskoj mi nekako uključujemo i mađarsku manjinu, s druge strane, u Mađarskoj,

uključuje se i hrvatska manjina, i to je isto tako jedan bazen kroz koji mi crpimo tu novu energiju i nove ideje i nove inicijative.

■ *Vi ste se danas nakon sastanka s mađarskim ministrom kulture na Velesposlanstvu Hrvatske sastali s predsjednikom Hrvatske državne samouprave i s ravnateljem pečuskoga Hrvatskog kazališta. Na čiji je poticaj došlo do ovoga sastanka, možemo li saznati o čemu se razgovaralo? Čuli smo od vas da je Ministarstvo kulture zainteresirano za položaj Hrvatskog kazališta u Pečuhu.*

– Mislim da je inicijativa uzajamna, ja sam se s gospodinom Vidakovićem vidjela i na otvorenju Kazališta, vidjeli smo se prije mjesec dana u mom uredu kada je on bio u Zagrebu. Inače, što sam i rekla, i osobno sam vezana uz to kazalište jer sam u bivšim mandatima, dok sam bila državna tajnica, vrlo intenzivno pregovarala s mađarskom stranom oko položaja Hrvatskog kazališta.

■ *U godinama je Pečuh bio europska prijestolnica kulture?*

– Da, mi smo se zapravo tada nadali da će kazalište biti gotovo 2010. godine, ali nema veze, gotovo je sad i jako je lijepo, znamo da je grad Pečuh u poteškoćama. To su nam gospodin Gugan i gospodin Vidaković prenijeli i mi smo dali čvrsto uvjerenje kako ćemo sa strane hrvatske države naći način da pomognemo dok ne riješimo strukturno pitanje trajne obveze i mađarske i hrvatske strane vezane uz kazalište, da ćemo pomoći različitim programskim sredstvima kako bi se nastavili iznimno vrijedni projekti i programi tog kazališta. Uvijek ističem, to sam rekla i na otvorenju, nije to samo još jedna manjinska ustanova, to je manjinsko kazalište, ali to je vrhunsko kazalište s vrhunskim produkcijama koje jednako doprinose i Hrvatima i njihovoj opstojnosti i njihovu osjećaju nacionalnog ponosa, ali mislim da i Mađari mogu biti ponosni da u Mađarskoj djeluje jedno takvo kazalište, tako da mislim da nam je zaista zajednički interes da nađemo način kako tu dosegnutu razinu očuvati i tako omogućiti da se dalje razvija.

■ *Jeste li razgovarali o još nekim temama osim kazališta?*

– Gospodin Gugan nas je u kraćim crtama izvijestio o svim aktivnostima, spominjali smo izdavačku djelatnost i potrebu jednoga sustavnijeg s naše strane pristupa otkupu izdanja koja se izdaju na hrvatskom jeziku u Mađarskoj, a isto tako i određene kontinuirane nabave hrvatskih knjiga.

■ *Vjerujem da će i u radnim dogovorima i prilikom potpisivanja budućega sporazuma, o kojem ste danas razgovarali s mađarskim kolegom, dio ovoga što ste rekli, ući u okvirni program kulturne suradnje.*

– Sigurno, mi moramo uvijek svjedočiti o velikom prijateljstvu naših dvaju naroda. Nas veže više stoljeća zajedničke povijesti, veže nas uzajamna briga i svijest o vrijednosti i doprinosu koje manjine u našim državama, dakle kako Mađari u Hrvatskoj, tako i Hrvati u Mađarskoj daju društvu i državi i u tom smislu i svi naši budući napori i program suradnje, i sljedeći dokumenti vezani uz manjine ići će k afirmaciji tih dobrih odnosa. Uvijek se među državama pojave i neka otvorena pitanja, to je jedna prirodna dinamika u odnosu dviju pogotovo susjednih država, ali ono što stoji ispred i iznad svega mislim da je ta povezanost naših kultura, bliskost dvaju naroda. I danas u razgovoru s ministrom spomenuli smo koliko je Mađarska otvorila svoja vrata Hrvatima tijekom Domovinskog rata, spomenuli smo veliku podršku Mađarske na hrvatskom putu za punopravno članstvo u Europskoj uniji i mi moramo na tim dobrim primjerima i bliskosti, potvrđenoj bliskosti prijateljstva naših država osmišljavati sve naše buduće aktivnosti.

Zajednički energetske projekti i LNG terminal na Krku

Kako donosi Hina, ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić razgovarao je 2. listopada u Budimpešti s mađarskim ministrom vanjske trgovine i vanjskih poslova Péterom Szijjártóom o mogućim zajedničkim energetske projektima i isporuci plina s LNG terminala na Krku.

S obzirom da su dobavni energetske pravci od ključne važnosti za sigurnost opskrbe, na sastanku je jedna od tema bila i status izgradnje kompresorske stanice koja će omogućiti dvosmjerni protok plina na interkonekciji Hrvatske i Mađarske, a čiji se završetak izgradnje očekuje tijekom sljedeće godine.

Između ostaloga, razgovaralo se i o terminalu za ukapljeni prirodni plin (LNG) na Krku, koji je strateški investicijski projekt od važnosti za Hrvatsku. Projekt se nalazi na listi projekata od zajedničkog interesa Europske unije, za što je EU osigurao 101,4 milijuna eura. Mađarska je strana zainteresirana za zakup dijela kapaciteta terminala, kazao je ministar Čorić. Kako piše mađarska novinska agencija MTI, prenoseći riječi ministra Szijjártóa, Mađarska i Hrvatska obratit će se Europskoj komisiji radi određivanja cijena isporuke plina Mađarskoj s LNG terminala koji se planira graditi na Krku. Mađarski je ministar kazao da do kraja iduće godine situacija će biti takva da će dopuštati isporuku prirodnoga plina iz Hrvatske prema Mađarskoj i sukladno tome dvije će se vlade obratiti Europskoj komisiji radi omogućivanja određivanja fiksnih cijena isporuke u slučaju dogovora u budućnosti. Mađarska bi mogla uvesti 1,7 milijarde prostornih metara plina godišnje s LNG terminala na Krku, koji će imati kapacitet od 2,6 milijarde prostornih metara, prenosi MTI riječi mađarskog ministra s konferencije za novinare. Po njegovim riječima, LNG terminal na Krku mogućnost je za diverzifikaciju mađarske energetske ponude u razdoblju nakon 2020. godine, kada će isteći dugoročni ugovor o isporuci plina s Rusijom. Druga je stvarna alternativa isporuka plina koji Exxon Mobil i OMV Petrom crpe iz Crnog mora, kazao je Szijjártó.

-bpb-

Iz života bunjevačkih Hrvata u Kačmaru

Kako nas je obavijestila predsjednica kačmarske Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić, u suorganizaciji Seoske te Hrvatske i Njemačke samouprave, na blagdan Male Gospe, 8. rujna, u marijanskom svetištu na kačmarskoj Vodici organiziran je već redoviti Susret Kačmaraca. Tom su prigodom u kapelici služene dvije mise, hrvatska i mađarsko-njemačka, koje je predvodio velečasni Zsolt Bende iz Bajmoka. Nakon mise predstavljena je knjiga dr. Antala Zorna „Poglavlja iz povijesti poljoprivrede Kačmara, 1. dio“. Tom je prilikom načelnik sela Endre Pál srdačno pozdravio okupljene suseljanae, već po običaju čestitao rođendane svima koji su napunili 50. odnosno 60. godinu, uručio im spomenice te ih darivao paketom domaćih proizvoda. Susret je završen druženjem uza zajednički ručak na otvorenom.

Istoga je dana kačmarska Hrvatska samouprava organizirala izlet u Osijek na Dane osječkog piva. U okviru posjeta hrvatskom gradu na Dravi razgledali su osječku tvrđu gdje ih je njihov vodič podrobno upoznao s poviješću tvrđe, a za

Velečasni Zsolt Bende iz Bajmoka

tim ukratko upoznao s povijesnim i kulturnim znamenitostima središta grada. Tijekom večeri pribivali su koncertu Harisa Džinovića koji je priređen na lijevoj obali Drave.

U suorganizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, 15. rujna u Kačmaru je

Dio sudionika Susreta

Razgledanje grada Osijeka

održan 2. hrvatski nogometni turnir veteranskih momčadi. Na turnir su uz domaću momčad pozvane one iz prijateljskog naselja Tavankuta (Vojvodina), Baje, Dušnoka i Bačina. Turnir je osvojila momčad bačinskih Hrvata. Po završetku turnira proglašeni su rezultati, te uručeni pehari i spomenice. Druženje je završeno zajedničkim ručkom svih sudionika. Priredba je ostvarena s potporom Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. S. B.

Momčadi malonogometnog turnira veterana

KUKINJ

XXIV. Bošnjačko sijelo

Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica kukinjske Hrvatske samouprave Mira Grišnik, XXIV. Bošnjačko sijelo okuplja Hrvate iz bošnjačkohrvatskih naselja u okolici Pečuha: iz Kukinja, Suke, Salante, Pogana Udvara, Semelja, Ate, Sukita, Mišljena, ali posljednjih godina Sijelu i zajedničkom druženju priključuju se i Hrvati iz drugih baranjskih naselja, tako iz Vršende, Narada, Močača, a ove su godine pristigli i ribiči iz Radikovaca. Domaćini su ugostili i sudionike ovogodišnjeg CROTOURA koji su u večernjim satima posjetili Sijelo. Česti su gosti iz prijateljskog naselja Duboševice i s drugih brojnih strana.

Kukinj je naselje, po popisu pučanstva iz 2011. godine, s 633 stanovnika (1980. godine 490 stanovnika) od kojih se njih 133 izjasnilo pripadnikom hrvatske narodnosti.

Kukinjski je načelnik Róbert Farkas uz četveročlano zastupničko tijelo: Miklós Máli, Anna Rosenberger, József Simai i Milica Klaić Tarađija. Pri izborima za hrvatsku narodnosnu samoupravu 12. listopada 2014. godine od 109 birača upisanih u hrvatski birački popis njih 91 pristupilo je glasovanju (s obzirom na broj upisanih birača moglo se birati i četveročlano zastupničko tijelo, ali se kandidiralo tek tri osobe). Izabrano je tročlano zastupničko tijelo, predsjednica je Mira Grišnik uz zastupnike Ivu Grišnika i Milicu Klaić Tarađija.

Program i ovogodišnjega Bošnjačkog sijela počeo je u ranim jutarnjim satima natjecanjem u ribolovu na obližnjemu Malomskom jezeru. Nije bilo šale, strogo su se poštovala ribička pravila i razvio se pravi natjecateljski duh. Treće mjesto pripalo je udvarskoj družini s ulovljenih 9,43 kilograma ribe, drugo mjesto salantskoj družini s 14,43 kilograma ribe, a prvo mjesto poganskoj družini s 15,75 kilograma ulovljene ribe. Pogančani su dobili nagradu i za najveću ulovljenu ribu.

Ni ove godine nije izostao turnir u malom nogometu, borba se odvijala za zlatni kup Bošnjačkog sijela. Treće je mjesto osvojila družina „Lijepi dečki“, drugo mjesto udvarska družina, a prvo mjesto pripalo je domaćinima, kukinjskoj družini.

I dok se igrao nogomet, zapalila se vatra, a oko nje su se našle brojne kuharske družine. Biral se i najbolje i najukusnije jelo, a glavnu je riječ vodio tročlani ocjenjivački sud u sastavu: David

Bošnjak, János Sárosi i Vera Kamarić. Svi su trebali napraviti sarmu, a koja je bila najbolja, teško je bilo odlučiti. Treće je mjesto pripalo narodskoj družini, drugo mjesto obitelji Csékely, a prvo mjesto pripalo je kukinjskim Hrvatima, na čelu s njihovom glavnom kuharicom Katom Kunder.

U poslijepodnevnom satima slijedila je sveta misa na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi svete Ane koju je predvodio velečasniki Marko Bubalo iz Vinkovaca uza službu pjevanja Mješovitoga zbora harkanjskih Hrvata.

U folklornom su programu nastupili domaćini, članovi kukinjskog KUD-a „Ladislav Matušek“ koji, kao i uvijek, pobraše burni pljesak, a na domaćem terenu bio je on još burniji. Slijedio je nastup udvarske dječje plesne skupine koja djeluje pod okriljem tamošnje Hrvatske samouprave, Mješovitoga pjevačkog zbora Hrvata iz grada Harkanja s narodnim pjesmama, nastup odrasle skupine salantskog KUD-a Marica, Ženskoga pjevačkog zbora Snaše iz Pogana te nastup pečuškoga Plesnog ansambla Baranja.

Slijedila je večera, a potom bal uza sastav Juice. Premda se u večernjim satima naoblačilo, a stigla je i kiša, nije ona otjerala sve one željnih plesnih šatora, plesalo se u natkrivenom šatoru koji je bio premali da primi mnoštvo. Kažu kako je to bila jedna izvrsna večer i noć uz više nego dobru zabavu.

Program je dana ostvaren uz potporu kukinjske Seoske samouprave i Ministarstva ljudskih resursa.

Branka Pavić Blažetin

FOTO: SALANTSKI KUD MARICA

Predstavници Seoske i Hrvatske samouprave s bivšim i sadašnjim župnikom

simo došao, su začeli govorit da je crkva triba i onda mi je došla ideja što sam ja vidio u Nazaretu, neka bude takva, centralna, da ljudi budu okolo oltara, da s tim bliže budu oltaru, i tako je došla ideja. Gradnja je išla, to je išlo od sebe. To sam pazil da sve što činimo dobro neka bude, na to se trsimo da bude maksimalno. Serdahelci su hteli da imaju svoju crkvu, to je dala moć i njima i meni, zato su radili lakfo i novce su davali, ali moral sam molit i od biskupa, iz vana sam probal novce sabrat, da ide se dobro, negda je bilo lagje, negda je bilo teže, ali se je u redu išlo. Onda 1993. godine se posvetila crkva. To je bio veseli dan Serdahelaca, a i meni je to bio veseli dan da smo zgotovili tu lepu crkvu. Ja sam rekao da je to katedrala Hrvatov ovde u ovoj okolici. Kad čovik što uradi za dobro, to je dobro, al kad ljudjem što dajemo, još više. Pravo je da je u srcu nutri i veselje, dobro se čuti čovek da je nešto dobro učinio za ljude, a to ne nek samo crkva neg veliko što daje što veru povekša, ojača, to je naše najbolje delo. – sjećao se Vilmoš Harangozo, nekadašnji župnik naselja.

Na prigodnoj svečanosti župnik Harangozo ponovno, kao što je to učinio i prije 25 godina, zahvalio je svima onima koji su pomogli materijalno ili moralno, ili samo molitvom, da se ostvari ova prekrasna „katedrala pomurskih Hrvata“ i prisjetio se i onih koji već nisu među nama, te cijelo misno slavlje i molitva posvećena je njima. István Csaszar, pomoćnik sambotelskog biskupa, u svom obraćanju vjernicima je rekao da izgradnja crkve uvijek je izniman i radostan događaj za zajednicu vjernika, jer je ona kruna žrtve i napora uloženi u izgradnju. Gradnjom bogoslužnih i molitvenih mjesta snaže svoju vjeru. zajedništvo, međusobno zajedništvo i povezanost, kao što se vidjelo i na toj svečanoj misi gdje su se okupila djeca, mladež, njihovi roditelji i stari roditelji. Za svečani su se program pripremili tamburaši i mladi zbor učenika serdahelske škole (voditelj nastavnik Žolt Trojko) s pjesmom „Krist stade na žalu“, Ramona Tot i Lili Korčmaroš recitirale su pjesme od Sándora Reményika „Üres templomban“ (U praznoj crkvi) i Stipana Blažetina „Cirkva“, Bernadeta i Stjepan Turul (gitara) otpjevali su pjesmu „Velik si“, a mjesna Tradicionalna izvorna skupina Mura nastupila je s kratkim koncertom hrvatskih i mađarskih crkvenih pjesama. Na kraju programa vijećnici serdahelske Seoske samouprave Anica Tot i Lajoš Huler zahvalili su bivšem župniku Vilmošu Harangozou na podršci, uloženom trudu poradi izgradnje serdahelske crkve, a Stjepan Turul, predsjednik Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“, uručio mu je Priznanje za osobit doprinos u jačanju nacionalne svijesti Hrvata u Serdahelu, naime uz njegovo ime se veže i izdanje kajkavskog molitvenika „Ruža nebeska“, koji i dandanas dobro služi pomurskim vjernicima na hrvatskim misnim slavljinama ili crkvenim priredbama.

U povodu obljetnice Serdahelska župa i mjesna Hrvatska samouprava uredile su izložbu fotografija koje je za vrijeme grad-

Tamburaši i zbor mjesne osnovne škole

nje slikao župnik Harangozo, odnosno od objavljenih novinskih tekstova, koje je sakupila umirovljena učiteljica Marija Prosenjak. Raspisan je i natječaj za školarce „Naša crkva Srca Isusova“. Pristiglo je više od 35 radova koji su i nagrađeni (više o tome na Maloj stranici), nagrade je podijelila Agneza Prosenjak, vjeroučiteljica. Nakon svečanosti i misnoga slavlja vjernici su se družili pod šatorom ispred crkve uz glazbu „Sumartonskih lepih dečaka“ i razgovarali o minulim godinama. Oni su i nakon 25 godina vrlo ponosni na svoju crkvu:

– Mladi smo bili, šteli smo da se napravi crkva i napravili smo, bili so i mnogi stariši koji su delali, sam kaj oni, nažalost, već niso živi. Najlepše je bilo da smo rastepali Pijekovu hižu, onda saki je donesel nekaj jesti i piti i veselili smo se kaj bomo gradili crkvu. Ja sam tu delal 147 dni, od zaran sedam vur do navečer do sedem. Nosili smo svojega sersama (alate) i se smo delali kaj je trebalo, zidali, pilili, brusili. Župnik Vilmoš je vek govoril kak treba delate. Žene so isto fnogo delale, morta su mešale, cigle nosile, kuhale, pekle za radnike. Da je bilo gotovo, jako smo se veselili. Si su se z dobroga srca dali. – rekli su Štef Tkalec i Vilmoš Štric.

PODATCI O CRKVI PRESVETOG SRCA ISUSOVA

Crkva je izgrađena po planovima Gyule Kaldija u osmerokutnom obliku i sastoji se od tri dijela: od tornja visokog 30 metara, unutrašnjega crkvenog prostora i sakristije. U tornju su tri zvona, a u samu crkvu može stati čak 1500 vjernika. Rasvjeta je crkve osebujna, s kupole preko stakla ulazi prirodno svjetlo. Prozori od olovnoga stakla daju impresivnu igru boja i svjetla, izgradila ih je Brigit Köblitz. Iznad oltara se nalazi Isusov kip izrađen od bronce, a na zidovima brončani kipovi s postajama križnog puta, djelo budimpeštanske kiparice Márije Törley (stojeći Isus raširenih ruku pozivajući vjernike „Dođite k meni“. Veliku crvenu kupolu krasi bijeli elementi u obliku anđeoskih krila. Crkva je posvećena 26. rujna 1993. godine. *beta*

Bogatstvo...

Fotografija s izložbe: Pijekova hiža

Hrvatski dan, Narodnosni dan, zbratimljene veze s Ninom – isječci iz aktivnosti Hrvatske samouprave XVIII. okruga

Hrvatska samouprava XVIII. okruga i ove je godine organizirala svoje uobičajene priredbe te sudjelovala na programima Samouprave Pestszentlőrinc-Pestszentimrea. Na čelu je Samouprave Marija Srakić-Mareljin, potpredsjednik je Joso Patarica, a vijećnica Marija Majstorović Budavári.

Hrvate je posjetio i dogradonačelnik Attila Szarvas.

Hrvatska je samouprava XVIII. okruga među onim budimpeštanskim gradskim četvrtima u kojima od početka društvenog poretka postoji samouprava naše manjine. Hrvatski dan, održavanje veze sa zbratimljenim hrvatskim gradom Ninom ili obilježavanje običaja Materice i Oci postale su redoviti programi ove Samouprave, jednako tako i sudjelovanje na Hrvatskom balu na početku godine. S hrvatskim gradićem Ninom Samouprava je stupila u vezu 1999. godine, a 2003. već su im u posjet odlazili zajedno s plesnom skupinom budimpeštanske Hrvatske škole, sastavom „Botafogó”, odnosno s polaznicima Glazbene škole „Ernő Dohnányi”. Gradić Nin pak predstavio se s Klapom Intrade, zborom ili turizmom, no nažalost unatoč čestim pokušajima za nastavak, od 2012. godine ove su veze prekinute. Na poticaj donaćelnika gradske četvrti Attila Szarvasa ponovno su stupili u vezu s poglavarstvom grada, te 2016. doputovalo je u budimpeštanski okrug ninsko izaslanstvo. Od te godine traju međusobni posjeti, tako je sredinom rujna ove godine skupina Hrvata i njezinih simpatizera otputovala u Zaton. Dana 16. lipnja u Bókayjevu vrtu priređen je Hrvatski dan. Na pozornici na otvorenome sa spletom bunjevačkih plesova nastupila je erčinska Plesna skupina „Zorica”, andžabeška skupina s hrvatskim plesovima, a budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina se predstavila s pomurskim pjesmama i plesovima, u glazbenoj pratnji tukuljskih tamburaša Ledina. Priredbu su posjetili i savjetnica Velep-

slanstva Republike Hrvatske Maja Rosenzweig Bajić i glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Dana 22. rujna u Bókayjevu vrtu na Narodnosnom danu okupili su se gosti Hrvatske samouprave XVIII. okruga, međutim zbog mogućeg nevremena folklorni dio dana nije održan, ali to nije spriječilo ljude dobre volje da ne provedu ovo popodne zajedno. Gostima se nudila kapljica domaće rakije i vina, pogačice,

Priprema se ukusna riba.

Svi su bili pozvani na objed.

a u kotliću se pripremala ukusna riba. Na pozornici u „civilnoj” odjeći jedino su se predstavili mladi iz Bugarske jer, kako je u svome pozdravnom govoru dogradonačelnik Attila Szarvas rekao, ako su već izdaleka doputovali mladi prijatelji i ipak ni do

njihova nastupa neće doći, neka se nakratko predstave svojim plesovima. Nekolicina članova gostujućih folklorša zaplesala je ispred pozornice. Dogradonačelnik Szarvas također je posjetio šator Hrvatske samouprave, okusio pogačice i malo se družio s gostima. Kako nam je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Marija Srakić-Mareljin, odlični su odnosi sa Samoupravom, za svoje kulturne priredbe putem natječaja svake godine dobivaju financijsku potporu. Ove godine još kane održati javnu tribinu, Materice i Oce (6. prosinca) te sudjelovati na Narodnosnom danu (8. prosinca).

Kristina Goher

Unatoč hladnoći...

Sambotelski srebrni jubilej Panonskoga instituta

Panonski institut utemeljen u Pinkovcu pred dvadeset i petimi ljeti, pod peljanjem dr. Roberta Hajszana, povjesničara i književnika ter istraživača, zlamenovao je srićni, dotad nevidljivi spoj znanstvenikov, piscev i istražiteljev s panonskoga prostora ter i proširenje znanja, vidika i nova otkrića na brojni jeziki, prvenstveno u Panonskoj ljetnoj knjigi, potom pak i u Panonskom listu ali i u dodatni izdanji PAIN-a, tijekom toliko ljet. Na veliko svečevanje srebrnoga jubileja 8. septembra, u subotu smo bili pozvani u sambotelski Martineum, u Katoličanski obrazovni centar.

Ključna peršona u djelovanju PAIN-a, dr. Robert Hajszan pozdravlja goste

„Najsrdacnije vas pozdravljam na našem slavlju „25 ljet PAIN“ koje je otvorio Josip Molnar iz Đakova na svojoj gitari. Veliko mi je zadovoljstvo što ste se odazvali proslaviti s nama srebrni jubilej naše kulturne udruge. U svojem izvještaju bih trebao govoriti o našem djelovanju tokom 25 godina, ali tu retrospektivu sam već izdjelao u brošuri koju možete uzeti tamo na stolu, a molim vas da bi uzeli i ostale produkcije koje su vam tamo na raspolaganju. Da smo skromno počeli, to se vidi na tankoj Panonskoj ljetnoj knjizi 1994., a u međuvremenu ima Ljetopis više od 600 kartica. Uz almanaha izložene su ovdje i brošure iz Biblioteke PAIN-a „Hrvatski pisci u svijetu“ – njih je tridesetak, a također i Panonski list – ukupno 37. brojeva“ je začeo tako svoj svečani govor profesor i predsjednik PAIN-a dr. Robert Hajszan, ki se je nadalje zahvalio brojnim suradnikom, pomoćnikom i podupiračem ki su djelovanje Instituta nespotalno pomagali toliko ljet, a u zasanjani projekti i aktivno vanzeli svoj kusić. Kako smo čuli, PAIN-ova izdanja proputovala su cijelu Panoniju, od Beča, prik

Željezna sve do Sambotela, od Subotice do Budimpešte, Čakovca, Preloga i Koprivnice, bila su prezentirana od Pašmana do Splita, obrnula su se na brojni mjesti i dobila brojne poštovatelje, štitelje i poznavatelje zahvaljujući i širokom krugu autorov. Sanja Benković Marković je predstavila aktualni jubilarni broj Panonskoga ljetopisa od 544 stranice s još jednim bogatim sadržajem na već jezikov. Brojni gosti ki su bili pozvani na svečevanje iz različitih držav gratulirali su s izabranimi riči ključnoj peršoni Instituta dr. Robertu Hajszanu za srebrni jubilej. Npr. Katarina Čeliković iz Subotice je predstavila i nova izdanja vojvodjanskih Hrvatov, a nje kći Martina je obradovala publiku i s

Josip Molnar je oduševio publiku

narodnom jačkom u svojoj prekrasnoj nošnji. Tomislav Jelić i Željko Holjevac, autori knjige Gradišćanski Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Slovačkoj (izdana 2006. ljeta u peštanskoj Izdavačkoj kući Croatica) predstavili su svoje doživljaje iz prošlosti još iz graničnih ljet, kad Gradišćanske Hrvate nije tako lako bilo posjetiti. Leo Radaković, načelnik Pinkovca titulirao je dr. Roberta Hajszana slugom PAIN-a i zahvalio se je na tom djelu koje je neprocjenljivo a i jedinstveno u predstavljanju gradišćanskohrvatskoga naroda. Sanja Vulić, kot dugoljetna Hajszanova suradnica istaknula je da ljudi još svenek malo znaju o hrvatski manjina ali pomoću Panonskih ljetopisov još i u najmanji sredina su imali priliku upoznati djelatnost panonske kulturne ustanove i veliku borbu hrvatskih manjin u ovi država. Na kraju svečevanja je još Franjo Ostović, potpredsjednik PAIN-a uputio riči zahvale i slijedila završna Molnarova pjesma ter skupna večera i daljnje veselo druženje onih ki su se dovidob morebit večkrat našli na stranica PAIN-ovih izdanj, nego uživo.

Tiho

Slavljeniki, časni gosti i prijatelji iz četirih zemalj

Križevčani na Plitičkim jezerima

Hrvatska samouprava sela Križevaca 30. rujna organizirala je putovanje na Plitvička jezera. Ukupno pedesetero Križevčana i stanovnika susjednih hrvatskih naselja u jutarnjim satima krenulo je na put prema odredištu. Plitvička su jezera najstariji nacionalni park u Hrvatskoj, mjesto toliko čuderno i lijepo da ga zasluženo nazivaju Rajski vrt Europe. U to su se uvjerali i Križevčani, uživajući u ljepoti modrozelenih jezera, pjenušavih slapova i prekrasne flore koja je sva blistala u zlatnim bojama jeseni. Tijek osedlavanja jedinstvena je univerzalna vrijednost kojom se oblikuju sedrene barijere i stvaraju jezera. Zahvaljujući tom tijeku, Plitvička su jezera dobila međunarodno priznanje upisom na UNESCO-ov popis svjetske baštine. Kada se stiglo na Plitvička jezera, krenulo se u razgledanje jezera, vozilo se na brodu po jezeru Kozjaku. Napraviše krug i vidješe jezera Burget, Gradinsko jezero, Galovac, Vir, Malo jezero, Batinovac, Veliko jezero, Okrugljak, Ciginovac i Prošćansko jezero. Kozjak je dobilo ime po potopljenim ko-

zama. Nakon toga se brodom plovilo bliže prema Velikom slapu. Nastavilo se pješice do njega. Pogledalo se Milanovac, Gavanovac i Kaluđerovac. Odšetalo se prema vrhu, a onda se umorno vratilo na

početak. Nakon cjelodnog izleta u prirodi sudionici su se izleta umorili. Umorno, ali s lijepim uspomjenama o jesenskom parku prirode vraćalo se doma, u Križevce. *RMN*

Hrvatski dan u Foku

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 15. rujna priređen je redoviti Hrvatski dan. Dan je započeo u poslijepodnevnom satima svetom misom na hrvatskom jeziku koju je služio velečasni Ilija Ćuzdi u mjesnoj rimokatoličkoj crkvi. Na misi vjernici su mogli čuti da je toga tjedna započeo jesenski kvatreni tjedan u kojem su vjernici pozvani na još skrušeniju molitvu te djela pokore i ljubavi. Ovaj je tjedan posvećen molitvi za svećenička i redovnička zvanja te za kršćansku izgradnju mladeži. Nakon mise na dvorištu mjesne osnovne škole započeo je kulturni program. Nakon pozdravnih riječi na pozornici smo mogli vidjeti koreografiju mohačke Šokačke čitaonice u kojoj su se pojavile buše, najznačajniji motivi mohačkih Hrvata. Zatim smo čuli omiljene podravške napjeve u izvedbi mohačkoga Mladog orkestra te mlade pjevačice Šokačke čitaonice Kate Egri, koja je učenica Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležu u Pečuhu. Kulturni je program završio s Čitaoničinom

bunjevačkom koreografijom. Nakon programa slijedila je zajednička večera, koju su pripremili članovi fočke Hrvatske samouprave. Uz večeru i poslije do kasnih sati svirala je „Podravka“. Na Hrvatskom su danu bili Jozo Solga, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu, Drago Horvat, novi generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu, Tibor Palfy,

fočki načelnik, i predsjednici okolnih hrvatskih samouprava. Pokrovitelji su programa bili: Hrvatska samouprava Šomođske županije, Savez Hrvata u Mađarskoj, Zajednica podravskih Hrvata, Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Ministarstvo ljudskih resursa, Fond za razvoj ljudskih potencijala. *RMN*

Mala stranica

III. Đačka konferencija o Zrinskima

O povijesti obitelji Zrinskih nikad dosta u Pomurju, jer se tamošnji ljudi uvijek sjete da su kopita konja velikog junaka Nikole Zrinskog dotakla pomursko tlo, a na to treba biti ponosan. Znaju i to da njihove vrijednosti treba prenijeti i na mlade naraštaje. Upravo je to bio cilj prve Đačke konferencije o Zrinskima prije tri godine, a odonda se svake godine održava u organizaciji Osnovne škole Nikola Zrinski. Na III. Međunarodnoj đačkoj konferenciji, čiji su pokrovitelji bili: prof. dr. Karlo Gadanji, počasni građanin Kerestura, i Aranka Martinecz, članica Narodnosnog odbora Zalske županije, izlagali su učenici osnovnih i srednjih škola: Georgina Zadravec i Marcel Pavlic, učenici keresturske osnovne škole, Iva Zadravec i Antonija Balent, učenice draškovečke osnovne škole, Bernadeta Turul, učenica Gimnazije Miroslava Krležu u Pečuhu, i Martin Benceš, učenik Hrvatske gimnazije u Budimpešti.

U pripremi prikaza najteže je da iz mnoštva informacija treba odabrati ono najbitnije, i to posložiti po takvom logičnom redu da se dobije zaokružena cjelina. Nije to jednostavno ni srednjoškolicima, a kamoli osnovnoškolicima, međutim upravo s takvim pripremama mladi stječu iskustvo kako se treba detaljnije pozabaviti određenom temom. Cilj je Đačke konferencije, na kojoj

Bernadeta Turul

Georgina Zadravec

Marcel Pavlic

Martin Benceš

Iva Zadravec i Antonija Balent

su predavači mladi, a i prikazi su namijenjeni mladoj publici, sudionici da osvoje dodatne sadržaje iz povijesti, književnosti, hrvatskog i mađarskog jezika, da nauče na koji način mogu predstaviti svoje znanje, te da se prenesu na mlađe naraštaje one vrijednosti povijesnih likova koje su vječno vrijedne u ljudskom životu. Sudionike Konferencije pozdravila je Aranka Martinecz, članica Narodnosnog odbora Zalske županije, koja je istakla važnost onog duha koji su širili i članovi obitelji Zrinskih, a to je dobra suradnja među narodima, poštivanje jedan drugih, i čuvanje svoje samobitnosti. Za vođenje Konferencije primio se Blaž Bodiš, suradnik Kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“. Učenici su samostalno odabrali temu i uza svoje predavanje na dva jezika pripremili PPT prikaz na projektoru s raznim fotografijama i ilustracijama. Georgina Zadravec primila se tematike Nikola Zrinski Sigetski i „odvela“ je publiku u 16. stoljeće na poprište bitke u Sigetsku utvrdi, gdje je Nikola Zrinski prije velike i sudbonosne bitke zatražio od svojih 2500 ratnika da mu obećaju poslušnost i vjernost do smrti. Najmlađi predavač Marcel Pavlic pripremio se iz života i djela Adama Zrinskog, sina bana Nikole VII. Zrinskog, koji je bio vrlo obrazovan, radio kao dvorski komornik i glavni legradski kapetan, a i on se borio protiv Turaka, imao je čin potpukovnika na čelu jedinice austrijskih konjanika oklopnika. Iva Zadravec i Anto-

Mladi predavači, voditelji i organizatori Konferencije

Mlada publika

nija Balent, učenice iz Draškoveca, predstavile su Nikolu Zrinskog čakovčkog, praunuka Nikole Šubića Zrinskog, koji je rođen u međimurskom Čakovcu i bio je hrvatski ban, vojskovođa i pjesnik, hrvatski domoljub i

mađarski pjesnik, čovjek koji je posvetio svoj život očuvanju europske i kršćanske civilizacije i dobrobiti svog naroda. Bernadeta Turul je podijelila s publikom informacije o poštanskim markicama objavljenima u Mađarskoj, Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji o članovima obitelji Zrinski. Države su se bez obzira na društveno uređenje prisjetile njihovih vrijednosti, junačkih djela kroz povijesna događanja i kojima su pridonijeli razvoju svojih zemalja. Martin Benceš po svojoj temi odstupao je od ostalih, govorio je o povijesti mosta kod Kerestura i Kotoribe, naime u zadnje vrijeme jedna od tema koja zanima pomurske žitelje jest upravo most kojemu bi željeli vratiti staru „slavu“. Most, koji je još prije nekoliko godina obavljao velik promet, danas gotovo nema funkciju. Martin je u svome predavanju naglasio koliko je bio važan taj most tijekom stoljeća u povezivanju žitelja dviju zemalja, i danas je također velika želja građana s obje strane rijeke Mure da promet na tome mostu opet proradi na bilo koji način.

Na kraju Konferencije nastavnica dr. Erika Rac sažela je Konferenciju, zahvalila mladim predavačima, u nadi da će dogodne biti još više mladih izlagača sa zanimljivim temama o obitelji Zrinski.

beta

Hrvatski dan u Petribi

Hrvatska samouprava sela Petribe krajem ljeta svake godine priređuje Hrvatski kulturni dan, poradi njegovanja hrvatske kulture i jačanja pripadnosti hrvatskoj zajednici. Tog se dana okupe hrvatske kulturne udruge iz okolnih mjesta, te iz prijateljskog naselja Ivanovca. I ovaj put su se okupili mještani na Hrvatski dan i uživali u izvedbama pjevačkih zborova iz Sepetnika, Sumartona, Kaniže, Petribe i KUD-a Katruže iz Ivanovca, a tijekom večeri i druženja glazbom su zabavljali Sumartonski lepi dečki.

Nastup „Petripskih ružica“

Možda samo Pjevački zbor „Petripske ružice“ i nekoliko starijih mještana čuva još hrvatsku riječ u Petribi, naime u tome mjestu već 1975. godine zatvorena je mjesna škola gdje se učio hrvatski jezik, a djeca su priključena mađarskoj bečeheljskoj školi. Danas više ne djeluje ni dječji vrtić. Hrvatska samouprava nastoji povremeno organizirati razne kulturne programe, hodočašća u matičnu domovinu, ali već za učenje hrvatskoga jezika ne može okupiti mnogo ljudi. Stariji, oni bližu sedamdeset godina, još govore mjesno kajkavsko narječje, to se najviše čuje kada stižu gosti iz Hrvatske, no mještani srednje dobi već jedva nešto razumiju, a mladi već ništa. Njih i nema mnogo, u selu ne ostaju mlade obitelji jer nema ni odgojno-obrazovnih ustanova, većina njih radi u gradovima, pa im je jednostavnije

Razmjenjivanje darova – Stjepan Mesarić, predsjednik KUD-a Katruže (slijeva), i Ferenc Kem, dopredsjednik petripske Hrvatske samouprave

tamo živjeti. Ferenc Kem, zamjenik predsjednika Hrvatske samouprave, ipak se nada da će na idućim narodnosnim izborima biti toliko registriranih Hrvata da mogu organizirati narodnosne izbore i utemeljiti samoupravu:

– Istina da nas ima malo, ali oni koji još jesu aktivni i rado se odazivaju na hrvatske programe po cijeloj regiji, većinom su umi-

rovljenici. Nažalost, mlade već ne zanimaju ni hrvatski kulturni programi, oni su već odrasli drukčije. Sve manje ljudi govori hrvatski jezik u našem mjestu, već ni moji roditelji nisu mene učili hrvatski, ja sam naučio od starih roditelja. Možda je to bilo zbog toga što su nas odveli u 50-im godinama u Hortobágy, tada sam imao dvije godine i kako su mi pričali roditelji, bilo je tako da su žandari istukli one koji su govorili na hrvatskom jeziku, jer su mislili da ih ogo-

varaju. Dok smo mi stariji, dotle će još biti u selu nečega hrvatskog, ali kad već nas ne bude, onda ne znam kako će biti. Mislim da će još na sljedećim izborima izabrati zastupnike Hrvatske samouprave. to se vidi i po današnjem danu koliko nas se okupilo. Lakše bi bilo vježbati jezik, kad bi gosti iz Hrvatske češće dolazili jer tada svi vole hrvatski govoriti, ali kad smo samo mi sami, odmah prijeđemo na mađarski jezik. – rekao g. Kem.

U čuvanju jezika i hrvatske kulture Petripčanima uvijek pomaže ivanovečko Kulturno-umjetničko društvo „Katruže“ s kojim jako dobro surađuju. Nema priredbe bez njih i uvijek dođu s nekim sadržajnim hrvatskim programom na kajkavskom narječju, jer to lakše razumiju umirovljenici. Ovaj put su pjevali prekrasne međimurske nabožne i svjetovne pjesme s repertoara sakupljenih pjesama dr. Vinka Žganca. Stjepan Mesarić, predsjednik KUD-a Katruže, i ovom je prigodom stigao s pozivnicom za priredbu „Pjesmarica naših mamica“, koja će se održati 14. listopada u Ivanovcu, i dogovoreno je da će nastupiti Pjevački zbor „Petripske ružice“ i Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton. Tada će opet imati prilike vježbati svoj materinski hrvatski koji se postupno gubi iz obitelji Petripčana.

beta

„Neka žive Hrvatice“, nazdravile su članice petripskoga pjevačkog zbora.

Virani kod hrvatskih prijatelja u Dombovaru

Nogometna druženja

FOTO: HRVATSKA SAMOUPRAVA DOMBOVAR

Na poziv dombovarske Hrvatske narodnosne samouprave, državnoga tajnika za nacionalnu politiku u Mađarskoj i parlamentarnog zastupnika Árpáda Potápija i Samouprave Tolnanske županije, predstavnici Općine Vir i veteranskoga nogometnog kluba »Mornar« došli su u posjet prijateljima iz Dombovara i Tolnanske županije. Virsko je izaslanstvo sudjelovalo na uobičajenom jesenskom sportskom i kulturnom susretu gradova Dombovara i Vira, održanom ove godine u Dombovaru od 21. do 23. rujna.

Virsko je izaslanstvo predvodio predsjednik Općinskog vijeća Općine Vir Rajko Radović, sa zamjenikom Marinom Rukavinom i predsjednikom virskoga nogometnog veteranskoga kluba Živkom Vučetićem.

Druženje je počelo u petak razgledanjem povijesne šikloške tvrđave i poznate vinarije u Tutišu (Csikóstöttös). Tamo su Virane dočekali zamjenik šikloškoga gradonačelnika Péter Balázs, glavni tajnik Tolnanske županije Ferenc Gábor i predsjednik Hrvatske narodne samouprave grada Dombovara Gabor Varga-Stadler, a na kasnijoj večeri pridružili su im se državni tajnik i zastupnik dombovarske i bonjhadske regije u Mađarskom parlamentu Árpád János Potápi i župan Tolnanske županije Tamás Fehérvári. Gostima je predstavljeno šikloško vinogorje, a mogli su kušati i vina Vinarije Taki.

U Nadašu (Mecseknádasd) u restoranu Brauer Virane je pozvao državni tajnik za nacionalnu politiku Ureda premijera Mađarske Árpád Potápi. Za dobro raspoloženje pobrinuli su se i Virani dalmatinskom pjesmom.

U subotu u prijepodnevnim satima odigrana je redovita nogometna utakmica između dombovarske momčadi i NK Vir

Među uzvanicima generalni konzul Drago Horvat i parlamentarni zastupnik Árpád Potápi

Mornara, na terenu nogometnoga kluba Kaposzsekcso- Csikóstöttös. Virski »Mornari« pobijedili su izabranu momčad Kaposzsekcsoa i Tutiša rezultatom 4 : 2, pa su i prijelazni pehar zadržali u svome vlasništvu. Druženje je nastavljeno nakon utakmice uz domaće jelo koje se kuhalo za sve igrače i sudionike susreta.

Subotnje je druženje završeno zajedničkom večerom u društvu tutiškoga gradonačelnika Szilárda Pintéra, u tutiškom mjesnom domu, gdje je bio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. U ime Općine Vir riječi zahvalnosti na gostoprimstvu domaćinima je uputio predsjednik virskog vijeća Rajko Radović ističući da prijateljstvo Vira i Dombovara neprekinuto traje već punih 11 godina, što se može zahvaliti dombovarskoj Hrvatskoj samoupravi.

Nazočnima su se obratili i generalni konzul Drago Horvat, Árpád Potápi, glavni bilježnik Samouprave Tolnanske župa-

nije Ferenc Gábor i predsjednik dombovarske Hrvatske narodnosne samouprave Gabor Varga-Stadler, te tutiški načelnik Szilárd Pintér.

-mcc-

MARTINCI

U organizaciji mjesne osnovne škole, u tom se naselju 15. listopada, s početkom u 14 sati priređuje Županijsko natjecanje u kazivanju stihova »Josip Gujaš Džuretin«. To redovito natjecanje već više od dva desetljeća okuplja najbolje recitatore i kazivače, učenike osnovnih škola, na hrvatskom jeziku u Baranjskoj županiji.

BUDIMPEŠTA, PEČUH

Na Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti, što ga organizira Prosvjetni ured pri Ministarstvu ljudskih resursa, iz pečuskoga Hrvatskog školskog centra prijavilo se osam, iz budimpeštanske Hrvatske gimnazije tri gimnazijalca.

Prema odluci Hrvatske samouprave Baranjske županije, ona je i ove godine ustrojila usavršavanje na otoku Pagu, u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u vlašićkome „Zavičaju“. Usavršavanje je trajalo od 20. do 23. rujna. Sudionici su osim predavanja – o samoupravnom sustavu u Republici Hrvatskoj, stanju i položaju nacionalnih manjina u Mađarskoj – imali vremena i za razgledanje gradova Paga i Zadra, izjavljuju organizatori.

HRVATSKI ŽIDAN; PLAJGOR; PRISIKA; SUBOTICA

Po trećem uspješnom Likovnom kolonijom Društva Hrvati, Etnomemorijalnoga centra Gradišćanskih Hrvata u Koljnofu i Hrvatske likovne udruge „CROART“ u ljeti, od 11. do 14. oktobra, priređuje se još jedna likovna kolonija med Gradišćanskimi Hrvati, ovput u čast pokojnoga Lajoša Brigovića. Naime, u suradnji seoskih i hrvatskih samoupravov Plajgora, Hrvatskoga Židana i Prisike, hrvatski slikari iz Vojvodine upoznat će i ov dio zapadne Ugarske, u okviru četverodnevno boravka i stvaralačtvu na rodnoj zemlji najvećega slikara i grafičara Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj, ki bi bio ljetos napunio 80. U peldodavnoj suradnji spomenutih sel je sastavljen bogati program za goste ki će 11. oktobra, u četvrtak, dospiti u Plajgor, kade će biti smješćeni u Meršičevoj hiži, kade će ih dočekati plajgorski načelnik Vince Hergović, čija je bila svenek sanja da će jednoč u spomenutom domu stvarati hrvatski umjetnici. Pri večeri u prisičkom restoranu Ciglenica diozimatelje likovne kolonije pozdravit će Pavao Nickl, predsjednik Hrvatske samouprave i načelnik sela Prisike, Janoš Grüll, svirat će Prisički dečki. Drugi dan će se začeti, ali nastaviti za goste sa stvaranjem, a otpodne će se moći upoznati s ogromnim jerbinstvom Lajoša Brigovića. Bit će to ujedno i spravišće s njegovom kćerkom dizajnericom Aniko Brigović-Kováts. Pri zanimljivom otpodnevju će je sprohadjati Štefan Krizmanić, načelnik Hrvatskoga Židana. U subotu će gosti moći pogledati prisički Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Ugarskoj i Brigovićeve stalnu izložbu u prisičkom Kulturnom domu. Toga dana uz večeru i svirku Šetnje u židanskom Staračkom domu, imat će gosti priliku malo se družiti s Hrvati iz trih sel. Zadnji dan boravka, u nedilju, za svetom mašom u Staračkom domu Hrvatskoga Židana se otvara izložba od nastalih djel, ka će ostati, isto tako kot u Koljnofu, kao dar za zahvalu domaćinom.

ERČIN

U subotu, 13. listopada, Hrvatska samouprava toga grada priređuje redovito Racko prelo. Veselica je s naramkom, s početkom od 20 sati, u kazališnoj dvorani Općeprosvjetnog doma i Knjižnice Józsefa Eötvösa. Svira sastav Selo, ulaz je tisuću forinti. Organizatori mole da sudionici donesu i dar za tombolu.

STOLNI BIOGRAD

Hrvatska samouprava Stolnoga Biograda 19. listopada 2018. godine u prostorijama Doma za vjeronauk i opću prosvjetu «Sv. Stjepan», od 19 sati priređuje drugi Hrvatski ball, na kojem svira tukuljski sastav Kolo. Ulaz je besplatan, ali se plaća bife-večera. Čekaju vas dobra zabava i vrijedne nagrade na tomboli! Potvrda o dolasku očekuje se do 15. listopada 2018., na elektroničkoj adresi: stolnobiograd@gmail.com, jakubek.agnes@gmail.com, ili na telefonu: 06 20 944 4508.

ŠOPRON; ŠIBENIK

Šopronski Hrvati 18. oktobra, u četvrtak, se ganu opet na shodišće, a ovput je pod peljanjem dr. Franje Pajrića, putni cilj Šibenik i okolica. Prvi dan će se posjetiti Udbina, kade će se u crikvi Hrvatskih mučenikov služiti prva sveta maša za hrvatske hodočasnike iz Ugarske. U Kninu će biti kratka stanka i šetnja, potom slijedi posjet Drnišu, a smješćaj će biti u Hotelu Jadranu na morskoj obali. Drugi dan se posebnim doživljajem, pohodom franjevačkoga otoka Visovca i s mašom u crikvi sv. Pavla se nastavlja trodnevno putovanje, a potom će se pogledati vridna zbirka knjig i umjetnin još na otoku nasrid rijeke Krke. U programu petka je još pohod prekrasnom gradiću Skradinu. Zadnji dan shodišća se začme svetom mašom u katedrali sv. Jakova i u 12 uri je odlazak domom.

Otok Visovac s miljevačke strane